Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 219. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 20-го ВЕРЕСНЯ 1921. VOL. XXIX. No. 219. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, SEPTEMBER 20, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

РОБІТНИКИ В ЗЕЛІЗНИХ ВАРСТАТАХ ЗА СТРАЙКОМ

ШІКАҐО, 18. вересня. — Б. М. Джувел, голова юнії робітників, працюючих по зелізничих варстатах, видав нині офіціяльну заяву, що сі робітники голосували над справою заряджения страйку в наслідок загального обниження робітничої заплати по сих варстатах, проголошеної Зелізничою Робітничою Радою Злучених Держав дня 1. липня сього року. Вислід голосовання був за страйком.

Мимо сього заряд юнії рішився покищо страйку не викликати, а пождати, аж Зелізнича Рада видасть свої дальші рішення, а саме рішення про правила праці, о які просило велике число американських зелізниць. На думку провідників юнії, робітникам буде богато лекше страйкувати за правила праці, як за заплату.

Такі заяви зложили урядники юнії на загальних зборах юнії, які відбулися в Шікаго пополудни і вечером. Ряд бесідників зі сторони юнії дискутував ситуацію зі всіх сторін, і робітники приняли їх виводи. Бесідники запевнили, що на случай страйку по стороні страйкуючих стануть з усею своею силою „чотири великі брацтва" зелізничих робітників.

РОБІТНИКИ ПРОТИ ЗЕЛІЗНИЧОЇ РАДИ.

Підчас зборів робітники і провідники юнії висловлювалися остро проти політики Зелізничої Робітничої Ради, котру критиковано за те, що вона дається уживати підприємцям як средство до поборювання робітників. Зелізниці пробують при помочи Зелізничої Ради зужиткувати промислову ситуацію для позбавлення робітників усіх користий, добутих підчас війни.

Тепер, приміром, Зелізнича Рада, як казали провідники юнії, зміняє одно правило праці за другим, а зміняє їх постепенно, щоби робітникам унеможливити один виступ проти усіх правил. Межи правилами, які найбільше обурення викликають серед робітників зелізничих варстатів, є заведенне назад праці від штуки.

Збори рішили, щоби цілу справу робітничих правил віддати знов під голосовання членів юнії. Коли члени рішаться за страйком, то страйк буде рівночасно за обі справи.

КЛІВЕЛАНДСЬКІ РОБІТНИКИ ГОДЯТЬСЯ НА ПРОПОЗИЦІЮ ЮНІЙ

КЛІВЛЕНД, 18. вересня. — Тут відбулися збори клівлендських членів шістьох великих юній робітників, занятих в зелізничих варстатах, а саме: котлярів, машиністів, направлювачів возів, ковалів, електричних робітників і робітників аркушевого металю („шіт метал").

Збори постановили згодитися на програму діяльности юній, пропоновану Американською Федерацією Праці, себто не починати тепер ніяких місцевих страйків і ждати аж до одного, загального рішення Федерації Праці в тій справі.

СЕНАТОРИ НА ОГЛЯДИНАХ КОЛЬОНІЇ СТРАЙКАРІВ В МІНҐО.

ВІЛІЄМСОН, Вест Верджінія, 18. вересня. — Сенатовий комітет, що розслідже положенне в страйковім окрузі в повіті Мінго у Західній Верджінії, відвідав нині кольонії з шатер в Лик Крік.

Комітет, з котрого до відвідин стало всего двох людий, відвідав табор і говорив з якими 50 або більше мущинами і женщинами. По скінченню своїх розмов, предсідатель комітету, сенатор Кеніон, не хотів дати ґазетярам ніякої публичної заяви.

Межи першими свідками був також 75-літний муринський проповідник, Джордж Еколс, котрий показував полотно свого шатра, подіравлене багнетами стейтової поліції та приватних копальняних наймитів. В тім шатрі живе він зі своєю женою та маленькою дитиною. Мурин тямить ще невільницькі часи, і зі сльозами в очах просив сенаторів, щоби вони увільнили майнерів від напастий приватних сторожів вугевих компаній.

Другі свідки показували подібні сліди діяльности копальняних сторожів на своїх шатрах. Вони розповідали сенаторам про своє маєткове положенне, подаючи, що вони, що правда, зарабляють по 8 долярів денно, але видатки на динаміт, начинне і другі тим подібні річи, обтинають їх заробітки до 3 долярів. Другою причиною невдоволення майнерів являється система копальняних сторожів („майн ґардс") та переслідуванне юністів, яких зараз відправляють з роботи, як лише приступлять до юнії. Кількох свідків заявило, що богато робітників вкинено в тюрму, а суд не сказав їм, за що їх держиться увязнених.

Сенатори старалися довідатись за діти у шкільнім віці, чи вони ходять до школи, але не дістали ясних відповідий. Їм зате показали кількоро немовлят, уроджених в шатрах. Одна дитина дуже подобалася сенаторам і вони не щадили слів на її похвалу.

„Певно, що се гарна дитина" — сказала горда мати, — „преціньтак мусіло бути: сеж юнійна дитина."

КОНВЕНЦІЯ ЮНІЙ МАЙНЕРІВ РІШИТЬ СПРАВУ ЗАПЛАТИ.

ІНДІЯНОПОЛИС, 18. вересня. — У второк починається тут конвенція союза майнерських юній, Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, яка має порішити кілька важних питань, дотикаючихся майнерів, а передовсім справу робітничої заплати майнерів.

В МОСКОВСЬКОМУ ПОЛОНІ.

П. Антін Мандрик, учитель в Калуши, пише нам: В містечку Бійську і його повіті, (Алтайської ґубернії на Сибірі) находится ще богато полонених Українців з війни 1914 р., а між ними отсі мені особисто знайом: 1) Ортинський Іполит, поруник почтов. урядник зі Львова; 2) Луців Іван, поручник, адвокатський кандидат з Надвірнянщини; 3) Чорний Гнат, поручник, торгов. урядник з Золочівщини; 4) Коцюба Осип, поручник, фармацевт з Перемишля; 5) Живавий Ярослав, хорунжий з Острині, Товмаччиня; 6) Сенюта Іван, фельдфебель, директор каси з Комарна; 7) Дуда Василь, фельдфебель, господар з Верхної, пов. Калуш; 8) Хоминець Юрій, фельдфебель, судов. підурядник з Перемишля; 9) Курганови Петро, цуґсфірер з Серафинців, п. Городенка; 10) Береза Володимир, підофіцер з Золочівщини: 11) Олексишин Микола рядовий, господар з Ворвулинців, пов. Заліщики; 12) Теліжин Гриць, парубок селянин, рядовий; 13) Мельник Іван, цуґсфірер, парубок селянин; 14) Наводило Іван, рядовий, швець з Ярославщини. Я бачився з ними 30. марта с. р. Вони були здорові, хоч у важкім матеріяльнім положенню. Мені звідтіля удалось утечи. Вже в Київі дійшла до мене чутка, що будьто би тамошня влада заходиться коло того, щоби всіх полонених без ріжниці нації і віку вивезти з Сибірі. Що в сьому ділі зроблено, не знаю, бо я старався як найскорше дістатись за границю.

ПРОБНА „КОНСКРИПЦІЯ".

Пробна „конскрипція" вже почалася. Зі села Фільварків Великих коло Бродів доносять до львівсьої української ґазети „Батьківщина": Вже в середу 17. ц. м. появилася „конскріпційна комісія" зложена зі старостинського комісаря писаря і двох жандармів, яка почала „хрестний хід" від хати до хати, вимагаючи від селян зізнань, яка їх розговірна мова, обряд, маєтковий стан, і т. д. Все те списував писар очевидно по свойому. Хто відповів на питання „чи говорите (розумієте) по польски" — „Так", тому в рубриці „розговірна мова" вписувано „польська". Протягом одного дня перейшла „комісія" пів села. Так вони думають поробити з нас Полянів!

РОСІЙСЬКІ ЗБІГЦІ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Кореспондент „Ржечпосполітої" подає докладні інформації що до числа збігців з сов. Росії у Східній Галичині. Досі їх число виносить 100.000, серед них найбільше Жидів. Роспорядження польського міністерства внутрішних справ з 15. серпня в справі виселення чужинців буде застосоване і до Східної Галичини, в завязку з чим маси збігців будуть направлені до Західної Галичини і до бувшого ороліства польського. В найблизших днях відходить до Тарнова транспорт, який складається головно з Жидів численністю 2000.

ГІРШ, ЯК В СЕРЕДНИХ ВІКАХ

З Володимира Волинського (під польським наїздом) пишуть під д. 18. м. м.: „Недавно відбувся в Кременці соборчик волинського духовенства, скликаний епископом Діонізієм. Присутні подали до відома цілий ряд нечуваних переслідувань та репресалій, що їх українська церква на Волині витерпіла досі під страшним гнетом польських окупаційних властей. Поляки уладжують збройні напади на українські православні церкви та перемінюють їх насильно в польскі костели, вони замикайть духовні семинарі та церковні школи, а на їх місце отвирають ріжні польські інституції. Найбільш одначе обурює всіх те, що польські воєводи силкуються обмежити юрисдикцію православних епископів на Волині і всіми способами змагають до того, щоб українську мову в українських церквах заступити польською".

ЯКА БУДЕ ДОЛЯ ПОЛЬЩІ.

В Кенігсберґу промовляв на цю тему німецький ґенерал Людендорф, який заявив: Ніколи більше не буде війни між Німеччиною й Росією, — ні війни, ні неприязнь, бо ся війна навчила оба народи, що цього не повинно між ними бути. А як уложаться відносини, тоді скорше чи пізніще Німеччина й Росія вирішать справу Польщі. — На тім тлі щойно можна зрозуміти, яке становище над пропастю „виробила" собі Польща, викликавши ненависть проти себе у всіх своїх сусідів з виїмком Румунії, яка очевидно в час усунеться з тої небезпечної приязни, або заплатить за неї колись дуже солено.

ПОЛЬСЬКІ ПОЛІТИЧНІ МІНЯЙЛИ

Львівське „Слово Польске" приносить лісту польських послів, що з приводу переведення земельної реорми в Польщі — збагатилися. На лісті фіґурують посли: Шміль, Яховіч, Точек, Бриль, Клеменсевіч, Стапіньскі, Бардель, Рончковскі, Кернік та ще инші. Часопис замічає далі що з окрема президент міністрів Вітос любується в лісах, які дуже радо скуповує. Так довелося славетному „Слов-у", замість прославляти „Польскеи од моржа до моржа", виписувати лісти польських політичних міняйлів!

ПОЛІТИЧНІ АРЕШТУВАННЯ У ВАРШАВІ.

„Ост-Експрес" подає з Варшави вістку про арештування двох високих урядовців тайної політ.-військової поліції, Смолкина і Шарського. Їх провина мнимо в тім, що вони 1919 р. задумували при помочи б. закорд. міністра Сапеги арештувати цілий кабінет Морачевського, а тепер звернули свої заходи проти одного члена польського правительства.

ЧЕХИ ПОЗИЧАЮТЬ В НІМЦІВ.

„Народні Політіка" пише, що Чехи довго й даремно просили у антанти кредитів і почали нарешті потайки позичати в обох німецьких державах. Тепер вони мають бути такі задовжені у Німців, що якби ті нагло стягнули свої кредити, то кріза булаб неминуча.

ПОВСТАНЦІ ПІД КАМЯНЦЕМ-ПОДІЛЬСЬКИМ.

Львівські українські ґазети повідомляють, на підставі оповідань збігців, що в останньому часі появилися значні повстанські частини в районі Камянця-Подільського. Комунікація між Камянцем і Винницею перервана. В самім місті серед большевиків панує велике занепокоєння. Камянецька чрезвичайка евакуована до Винниці. Червоний ґарнізон Камянця готовий в кожний мент покинути місто.

МИРОВИЙ КОНТИНҐЕНТ ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ

Будучий мировий континґент польської армії має мати після предложення польського міністра війни в соймі 17.000 офіцирів, 270.000 вояків та 80.000 коней. Армія буде поділена на 25 дивізій піхоти і 10 бриґад кавалерії. Найвищою командою польської армії буде на час мира міністерство війни, якому підлягатиме ґенеральний штаб.

НЕВДАЧА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ПЛЯНІВ ПЕРЕСЕЛЕННЯ

Руспрес повідомляє, що задумана совітською владою спроба орґанізації масового переселення голодуючих не вдалася. В большевицькій пресі почали появлятися статті які доказують неможливість орґанізування. Московська „Правда" пише: Переселення може статися джерелом тяжких, навіть кровавих сутичок. Поява голодних мешканців Приволжських ґуберній в сибірському селі не наситить їх. Дуже правдоподібні дикі ексцеси. Селяне, які покинули своє місто осідку, робляться бандитами. Дуже легко може повстати становище, у якому фізично буде неможливо щонебудь зарадити.

ЧУМА ТА ЇЇ НЕБЕЗПЕКА.

Факт, що в Росії та Польщі появилися випадки чуми, з тих деякі смертельні, звертає знову увагу лікарів на цю пошесть, ґрізну головн ізза швидсти, з якою вона поширюється. Чума починається горячкою, яка зараз першого дня доходить до 40—42о. Рано горячка спадає. Недужого мучать важкі корчі, а лице виявляє стривожений вигляд, через що вже в старині говорено про „чумове лице". Вислід хвороби залежить у великій мірі від стану серця хворого, бо чумові бакцилі (роаволочувані головно щурами та блохами —) впливають дуже трійливо на цілий орґанізм, а передовсім на серце. Є два роди уми: один виявляється боляками, другий важким запаленням легких. Такого серума, що ділалоб безмовно певно проти чуми, ще не винайшли, хоч вже давно вона є предметом дослідів лікарів та учених, з яких богато впало жертвою зараження. Про памятна є головно трагічна смерть молодого, дуже спосібного лікара дра Міллера у Відні, про яку свого часу писали всі часописи.

ПРОТЕСТИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПЕРЕД ЛІҐОЮ НАРОДІВ

ВІДЕНЬ, 17. вересня. — Ліґа Народів повідомила правительство д-ра Петрушевича, що одержала протести від американських Українців проти продовжування польської окупації Східної Галичини.

САМОСТІЙНА ЧИ САМОУПРАВНА ІРЛЯНДІЯ?

НОВЕ ПИСМО ЛЛОЙДА ДЖОРДЖА ДО ДЕ ВАЛЕРИ.

ЛОНДОН, 17. вересня. — Премієр Ллойд Джордж вислав нині таку телеґраму до голови ірляндського революційного правительства Емона де Валери:

„Я щойно одержав Ваше писмо, яке Ви переслали телеґрафічно вчера вечір.

„Годі сказати, що нарада, на якій ми приняли би ваших делеґатів яко представників независимої і суверенної держави, була би конференцією „без упереджень". Колиб їх принято яко таких, то се було-б формальним та урядовим признанием відірвання Ірляндії від країв короля. Се дійсно дало-б вам змогу, якби ви хотіли, заключити приязний союз з королем, але рівночасно дало-б вам змогу і не заключати взагалі жадного союза; зірвати конференцію з нами з якогонебудь приводу, а се на основі права, яке ми вже признали би, якби згодились, щоб Ірляндія переговорювала з нами як з чужою державою.

„Се також дало-б вам змогу, на випадок, якби ви хотіли ужити проти нас сили, щоб чужі держави признали вам права законних войовників проти короля. Бо якби ми вам признали се, заявляючись за вашою суверенностю, то чому не мали-б тогосамого признати вам другі держави.

„Такі були-б наслідки, якби ми приняли ваших делеґатів яко представників суверенної Ірляндії. Ми готові говорити з вами згідно з думкою, яку я висловив в листі до Вас дня 7. с. м., коли я казав, що запрошую на нараду для обговорення „як погодити спілку Ірляндії зі стоваришенням країв, звісним яко британська імперія, з ірляндськими національними змаганнями".

„Ми не можемо згодитись на покиненне засади признання короля, хотяйби і неформальне, бо на сій засаді опирається ціла будова імперії і кожда конституція в її межах.

„Фатальним для сеї засади є, що ваші делеґати мали би явитись на нараду яко представники независимої і суверенної держави. Поки Ви на сьому настоюєте, конференція між нами неможлива.

Ллойд Джордж".

ВІДПОВІДЬ ДЕ ВАЛЕРИ НА ПИСМО ЛЛОЙДА ДЖОРДЖА.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 17. вересня. — Голова ірляндського революційного правительства вислав сьогодня таку відповідь на писмо британського премієра Ллойда Джорджа.

„У відповідь на Вашу останню телеґраму, яку я щойно одержав, можу сказати тільки, що я вже приняв Ваше запрошенне в тих словах, які Ви повторюєте зі свого листа з 7. с. м. Ми не домагались, аби ви покинули якунебудь засаду, хотяйби і неформально, але ви мусите зрозуміти, що ми можемо признати себе тільки сим, що ми є.

„Коли се самопризнанне має бути причиною відкликання конференції, то ми жалуємо, але воно нам виглядає непослідовним. Я вже мав з Вами конференції, а в тих конференціях і в писмах я все признавав себе тим, чим я є. Як се потягає за собою признанне з вашої сторони, то ви вже признали нас. Колиб ми бажали собі додати до права Ірляндії признаки міжнародніх звичаїв, про які Ви згадуєте, то ми вже могли-б були покликуватись на ті наслідки, за які Ви боїтесь тепер.

„Вірте мені, що нам лежить на серці тільки одна справа, а саме, щоб уладити конференцію на такій основі правди і дійсности, яка уможливила би осягнене такого висліду, якого народи сих обох островів так горячо бажають.

Емон де Валера".

В АНГЛІЇ СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО НАРАДА ВІДБУДЕТЬСЯ І ПРИНЕСЕ УСПІХ.

ЛОНДОН, 17. вересня. — Тутешня преса оголосила телеґраму премієра Ллойда Джорджа, в якій він рішучо настоює на сьому, що Ірляндія мусить признавати короля і лише тоді може приступати до переговорів з Великою Британією, і відповідь Де Валери на се писмо, в якому він не ставить жадних условин перед зачатком конференції, а тільки заявляється за такою конференцією, щоби задоволити бажання обох народів.

По проголошенню сих писем запанувала загально надія, що конференція відбудеться та що вона остаточно приведе до порозуміння.

ЗАМІТКА. — Правительство Великої Британії поробило значні уступки для Ірляндії, признаючи їй право повної самоуправи в межах британської імперії. Тоді Ірляндія не була би складовою частиною Великої Британії, під правлінням британського парляменту, але належала би яко окремий край до британської імперії, подібно як Канада, Австралія, Нова Зеляндія і т. д. і мала би свій парлямент і державну самоуправу.

Революційне правительство Ірляндії досі не зробило жадних уступок в дотеперішних переговорах. Перша уступка була хиба в словах Де Валери до Ллойда Джорджа: **„Ми не домагались, аби Ви покинули якунебудь засаду, хотяй би і неформально".** Дальшою уступкою мусить бути се, що Ірляндці покинуть гадку про повну самостійність і про республіку, а зголяться на доміняльну самоуправу в межах британської імперії. Як того не може зробити революційне правительство ані парлямент („дейл ейреани", то тоді остається їм звернутись за вирішенням справи **до ірляндського народу.** Ірляндський революційний парлямент може себе розпустити і проголосити нові вибори, які мають дати нових послів з порученням, чи новий революційний парлямент має заявитись за відірванням Ірляндії від Великої Британії, **а радше вже від британської імперії,** і проголоситись республікою, чи приняти повну самоуправу в межах британської імперії. Новий парлямент властиво тільки повторив би заяву народу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ІРЛЯНДІЯ.

Ірляндію перший раз завоював анґлійський король Генрих II. в 1174 році, значить тому 747 літ. Длятого недавно телеграфував голова айриського революційного правительства Емон де Валера до британського премієра Ллойда Джорджа, що коли Велика Британія не зломила малої і слабої Ірляндії за 750 літ, то вже і тепер не зломить.

Тому 300 літ анґлійський король Джеймс (Яков) I. переводив кольонізацію північної Ірляндії, насилаючи туди анґлійських і шотляндських (Скач) кольоністів. З того часу північний (четвертий) округ Ірляндії, Олстер, є заселений новим елементом, який передівсім ріжниться від Айришів религією, бо Айриші католики а Олстерці переважно протестанти, презвитеряни і методисти. Крім того Олстерці відмінні вдачею і тим, що говорять лише по анґлійськи, а зокрема також своїм настроєм, бо всі ставляться прихильно до Анґлії, тоді як Айриші відносяться ворожо.

Айришів є понад три міліони в цілій Ірляндії. Живуть вони головно в трох округах: Монстер, Коннат і Лістер і трохи в полудневій части чвертого округа, Олстеру. В Лістер є столиця Ірляндії, Даблин, яка має понад 300.000 населення. Ірляндці переважно говорять по анґлійски; значна часть говорить по анґлійськи і старою айриською мовою, а тільки мала частина населення (на заході) говорить лише по айриськи.

Олстерців є около 1 міліон. Говорять по анґлійськи. Столицею їх округа є місто Белфаст, яке є трохи більше від Даблина і висше стоїть щодо промислу та культурних інституцій.

Довгі часи, коли Айриші боролись за свободу і самоозначенне, Олстерці, яко анґлійські кольоністи, виступали проти них і кричали, що вони не допустять до відірвання Ірляндії від Великої Британії.

Довгі літа сі олстерські кольоністи були великою помочию для Анґлії в поборюванню айриського визвольного руху.

Але сей рух щораз то змагався і зростав у силу. Особливо він стався сильний в останних часах завдяки сильному фінансовому і моральному підпертю, яке старий край ірляндський діставав від айриських імігрантів в Злучених Державах. Айриська іміграція в Америці прибула головно тому 70 літ по памятній великій голодневі в Ірляндії, але через знанне анґлійської мови і вроджені спосібности Айриші тут дуже скоро вибились на впливову, заможну і добре зорґанізовану, головно через церкву, часть американського народу.

Отже стара Ірляндія діставала і дістає від своєї еміґрації значну фінансову і моральну поміч, яка сьогодня вже заважила могутньо при вирішуванню айриської самостійности, чи лише дуже просторої самоуправи в межах спілки держав британської імперії.

Одначе хотяй числять, що Айришів в Америці є аж три рази стільки що в старому краю, і хотяй вони тут богатші аніж їх браття в старому краю, то всетаки і та їх поміч не така дуже надзвичайна. Дали вони старій Ірляндії трохи провідників, а навіть трохи борців, але найбільше гроша і політичної пропаганди, а решту боротьби звалили на старий край.

Американські Айриші не дали дихати анґлійському правительству. Все і безупинно кричали про терпіння свого народу під Анґлією і псували імя Анґлії, бо вона не могла боронитись з причини, що правда була по стороні Ірляндії. А до старого краю посилали відси гроші на боротьбу, яка вкінці перемінилась у звичайну оружну війну айриського війска з війском анґлійським.

Отже американські Айриші помогли своїм браттям і сестрам в свому старому краю. Вони прискорили крізу, яка прискорила мирові переговори між Великою Британією та Ірляндією.

Ті мирові переговори, як звісно, довели вже були до значних успіхів для народу Ірляндії. Вже навіть Олстерці замовкли, а Ірляндія мала дістати як найширшу автономію, подібно як Канада.

Переговори хвилево перервались. Але вони мусять остаточно довести до мира і до порозуміння. Тепер ірляндська самостійницька партія може розписати нові вибори до революційного парляменту під кличем вирішення, чи Ірляндія має бути цілком самостійна й окрема, чи має мати простору самоуправу в спілці других держав британської імперії.

Годі припускати, аби нарід Ірляндії хотів цілком зривати з Великою Британією, з якою має бизнес, але в усякому разі він здобуде повну свободу і самоуправу, за яку боровся 747 літ, а яку помогли вибороти Айриші американські.

Ірляндський приклад повинні взяти собі до серця американські Українці. На них теж приходить черга помогти свому поневоленому рідному краєви, Галицькій Україні. Вона вже в польській неволі 581 літ, а по новому нападі відбудованої небіжки Польщі вже третій рік, але американські Українці повинні ужити всіх сил, щоби не допустити, аби та соромна неволя протягнулася дальше.

Лишеб їм пійти слідами Айришів. Не жалувати жертв, хотяйби і з великою посвятою; бути впертими, незломними і витривалими, — а поможуть старому краєви зломити ляцькі кайдани і знова відзискати добру волю українську.

У ВЕЛИКОДНУ ПЯТНИЦЮ.

СТРАШНІ СЦЕНИ ВЧАСІ УБИВАННЯ МОСКОВСЬКИМИ БОЛЬШЕВИКАМИ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН НА УКРАЇНІ.

(Спеціяльна кореспонденція з Галичини).

Чудовий весняний ранок. Заспане сонце, замінивши червоний колір свойого облича на ясно золотий, щиро обдаровувало своїми гарячими промінями прокинувшуся з довгого зімового сну маму-землю. З бадьорим усміхом цілувало її темну ще одежу та нашіптувало їй якісь таємничі слова. Шепотови тому голосно вторували співи перших жайворонків.

Гейби в відповідь на веселі заходи цілої природи до нового життя, й люди переймались її радісними настроями та жваво поспішали до свойого діла. Щось приємне многонадійне в сподіваннях одбивалось в їх обличах, а в очах блестіла рішуча віра в перемогу кращого. В дану хвилю вони одвертали свій зір од огидних сцен дійсности, хотіли бодай на мент забути дикі орґії тройки, що вже більше тижня сиділа в містечку Б. на Слобожанщині та святкувала свої кріваві перемоги над невинними селянськими жертвами. Бо й пора серед невимовного страху та постійного тремтіння о своє життє перед безглуздим насильством темних людей керовників червоного терору, одвести хоч на короткий час душу якимсь веселим переживанням, радісними спогадами минулого, вимріяного і тим способом зменьшити силу надзвичайно болючих фактів дня.

Сьогодні великодна пятниця, післязавтра Великдень!

Скільки чарівних особистих спогадів вяже кожен з цим словом, скільки болючих порівнань минулого з сучасним та загадкових питань про майбутнє насувається на голову в звязку з цією подією? Що буде через рік? Чи утримаються до слідуючого Великодня більшевицькі наїздники? Чи багато ще випють крови на Вкраїні ці північні сатрапи? — такі тим подібні питання нуртували в душі кожного.

Виходжу на базар.

Рух і невимовний гамір каламутить спокій чистого весняного повітря. Помічаю зараз посереду цього житьового кипіння якусь тревогу, звязану з обуренням і німим протестом.

„Чули"? — питається мене знайомий мені селянин. Його бліде облича викликає в мені велике зацікавленнє а заразом і занепокоєнне.

„Нічого я не чув" — одповідаю скороговіркою.

„Оце повели сейчас в балку мойого сусіду Б. на смерть. Обвиновачують його, що неначе-б то він перепродав Махновцям пшеницю та доставляв їм з нашої волости коні. Він одмовляється, що нічого з цього не було. Бог його святий знає, чи воно правда. Лихо тілько, що оставляє жінку з пятьма малими сиротами. З ним повели ще більше людей, теж як будьто „бандитів", хоча всі вони твердять, що в повстанцях не були, але хто їх там розбере? Більшевики кажуть, що вони підпомагали повстанців продуктами, а декотрі з них збройно виступали проти совітської влади" — так інформував мене мій знайомий дядько.

Звістка ця зелектризувала мене. Правда, подібні сцени одбувались в нашому Ізюмському повіті й зімою, в часі перебування воєнно-польового суду. І тоді перед самим Різдвом розстріляно в балці около 20 селян-повстанців, привезених аж з Гуляй Поля. Замордовано їх погано, бо деякі з них оджили та подавали знаки життя стонами. Тоді післали більшевики кількох комуністів з топорами і ці дорубали нещасні жертви. Але тепер катівська робота велась жвавіще, бо за тиждень свойого в нас гостювання („особая тройка по борбе з бандитизмом і контрреволюцией" — така була її офіціяльна назва), оце вже четверту партію селян посилає на неминучу смерть. Опріче цього між засудженими був знайомий мені добре Б. батько учня тої вкраїнської гімназії, де я вчителював. А його хотів я побачити за всяку ціну. Тому роспитавши, в яку сторону повели арештантів, що духу пішов я туди. Хоча було для мене небеспечно приглядатись цій невидано дикій операції (я мав негарну у місцевих більшевиків опінію „самостійника", за що двічі й сидів в тюрмі), але вперта цікавість перемогла моє побоювання і я пішов."

Треба було пройти через середину містечка і звернути на північ, де сейчас за хатами починалась глубока балка, місце смертної екзекуції. Дійшов я на високий беріг цьої балки як раз в мент, коли засуджених роздягнули і уставляли в один ряд. Побачивши, що деякі з цікавих сторонніх глядачів поправцювали до самого місця смертної кари, я пішов за ними. Остановився я між гуртом кількадесятьох селян, кревних і знайомих оцих засуджених, що одпроваджували їх, отих живих мерців на той світ. У декотрих з них були заплакані очи, а дехто насильно здавлював в грудях крик великого душевного болю. Найцікавійшу одначе картину уявляли з себе призначені на смерть.

Було їх всіх дванайцять як дванайцять апостолів. Всі босі та роздягнені, тільки в сорочках та білих спідних штанах. Суворі облича, стріхаті бороди, насуплені брови, з під яких віяло якимсь дивним завзяттєм та камінним супокоєм, викликали в мені враження якихсь оповитих чаром народніх героїв, що йдуть не на смерть, а радше на якусь велику урочистість. Не плакали і не просились у своїх сторожів, бо добре знали, що життя їхне зависить од тройки: двох жидків і одного кацапа, а сторожі, це сліпі тільки виконавці своїх же наставників-комісарів (один саме з них, рудий з семіцькими рисами облича доглядав за правильним виконанням екзекуції). Всі вони селяне, літ середніх не меньше 30, а не більше 50, люди сімейні, декотрі голови доволі численних родин (один з них мав 8 дрібних дітей). Всі одірвані од щоденної господарської праці а зловлені несподівано або на базари, або на улиці, або таки й дома. Шукали їх по списках.

Гробова мовчанка.

Нагло почувся глухий стогін од гуртка глядачів, що стояв осторонь сажнів з 50, та короткі проклони переплетені погрозою на адресу комуністів та комісарів. Гейби в відповідь на це карательний відділ, складений з 36 чоловік засуятився. Облича екзекуторів зробились дикими, очи кровожадними, уста майже машинально викинули цілі потоки поганої московської лайки і лагроз. Вибрали перших чотири з кінця ряду і відвели в сторону до якогось насипу свіжої землі. Тут вперше помітив я велику яму, викопану, як я опісля довідався, ще на передодні руками призначених на розстріл.

„Ложись"! — рознеслась в повітрі диким вереском команда. Жертви, перехрестившись до сонця з тою мужицькою резиґнацією, що товаришить нашому народові в кожній силою накиненій йому біді, живими полізли в яму. Властиво не полізли, бо штовхнули їх туди грубими кінцями рушниць їхні кати. Хто не хотів лізти, того в нелюдський спосіб били по голові рушницями і кололи списами. З одної сторони біля ями стало 8 солдат і на команду „пли" — вистрелило. Почувся потрясаючий душу зойк і стогін, змішаний з проклонами. Показалося, що двох не вбили одразу і вони дерлись з ями. Та в мент замахали в повітрі рушниці і з розбитими головами покотились вони до ями.

Цій сцені тим часом приглядались останні жертви. Я старався вичитати з їх облича їхній душевний настрій, але його, здавалося мені, не було. Загипнотизовані близькою смертю, бездушні автомати стояли на їх місці. Послушно оддилилась друго партія чотирох чоловік, покірливо на команду полізла сама в яму і спокійно віддалась страшній смерти. Одного з них не вбили відразу, бо не влучно поцілений подавав ознаки життя: то схапувався на ноги, то опять падав на землю. Стріляли в його аж тричі а двічі прокололи списами так що впав непорушно.

Найбільше либонь душевних мук перенесла остання партія. Вона-ж весь час приглядалась огидній сцені катування, знала, що через мінут кілька з ними буде те саме. Тому не зрозумілий був мені їхній довгий гробовий спокій. Його можна хиба пояснити гипнотизмом близької смерти і закамянілістю душевного життя. Бо як відомо, в останню хвилину здорового життя, в людини призначеної на смерть, паралізується весь душевний апарат, вона якби теряє свідомість свойого страшного положення, западає якби в якийсь сон, робиться бездушною машиною. Правда, люде живіщої вдачі, не здобуваються в таких становищах на гробовий спокій. Вони кидаються в ріжні сторони, кричать, плачуть, просяться, але тим погіршують тільки в останній раз своє земне життя, бо розлютовані кати в немилосерний спосіб кінчають з ними свою розправу. Наглядно бачив я це на одному з останньої чвірки.

Мій знайомий Б. стояв, що зветься без всякого виразу чуття і волі, подібний швидче на деревяну колоду, ніж на чоловіка, вперто задивлений кудись на схід сонця. Коло його стояв низенький ростом з чорненькою борідкою дядько з недалекого села П. На його обличчю пізнати було можна величезну внутрішню душевну боротьбу. Він не здобувся ще на стоїчний спокій, який мали його товариші, бо не був ще приголомшений страшною своєю катастрофою, не пірвались ще в йому струни його бувшого мирного життя. Зловлено його на базарі при контролі документів. Арештований сидів всього два дні, а сьогодні третій має бути останнім дньом його життя. Він не всьпів ще приготовитися як слід до смерти. Вже при екзекуції першої партії, очи його мов у лисиці, забігали на всі сторони. Звернули на це увагу й сторожі і мали його пильно на очах. Колиж прийшла черга до його партії, він не витримав, впав на коліна, залепотів щось не зрозуміле і простягнув руки до своїх катів, слізно просючи в них помилування. Це йому не помогло, а розлютило тільки хижих двоногих звірів, бо кинувшись на його з рушницями і списами, в мент попроколювали його і поламали кости так, що на місце людини витворилася купа покаліченого і збитого мяса з поломаними руками і ногами. Голови не пізнати було, бо замісць неї валялись тільки куски обмазаного мозком, кровю і землею черепу. Я не очікував вже смерти трьох останніх, а втік мерщій з тої дикої вакханалії, комуністичної кузні більшевицьких ідеалів, бо не ручався я за свої нерви.

Оповідали мені пізніще, що один з нещасних трьох останніх мав сказати до катів своїх: „Ми знаємо, за що гинемо, але за що ви слухаєтесь комуністів та комісарів?" За це одразу переполовлено йому голову ударом рушниці і заллятий кровію, непритомний впав на землю. Двох останніх стріляли вже на верху, а потім позатягали їх в яму. Була вона мілка, побитих присипано тонкою верствою землі, через що через кілька днів пізніще собаки поодгрібали трупи і порозносили по степу то людські руки то ноги, а инколи кости попадали аж в містечко.

Додати треба, що більшевики розстрілювали розривними кулями, ціляючи в голову, а що рідко попадали, то дуже часто кінчали жертву списами.

Отак проводиться по селянських спинах ідея комунізму, отак реалізується в комуністичному царстві ідея братської любови і гуманности. Подібні сцени, од яких зараз аж кишить по Вкраїні, доливають тільки потрібної оливи до повстанчого вогню, який спалює по Вкраїні більшевицьке сміття та прочищає шлях до Самостійної України. Під тим же нашим містечком в місяць після Великодня повстанці, напавши нечайно на більшевицький карательний відділ в 500 чоловіка, вирізали його до ноги, пімстившись в той спосіб за невинно убитих тройкою братів своїх.

Довге Калуське, п. Калуш, Галичина, 15. VIII., 1921.

В. Білинський.

ПОДЯКА.

Отсим складаю щиру подяку всім тим людям, котрі дня 11. вересня б. р. прибули віддати послідну прислугу тлінним останкам мого любого брата, бл. п. Николая Яворського, що поляг дня 6. червня 1918 р. на полях Франції.

В першій мірі складаю щиру подяку Січовикам як з громади на Оклей так і з Трі, які прибули на сі сумні обряди в цілости під своїми прапорами. Дякую щиро всім приятелям, знакомим та всім прочим громадянам Українцям і другої народности, які своєю присутностю причинилися до звеличення сумного походу, а передовсім жовнірам американської армії, які прийшли віддати військову почесть героеви.

Дякую о. Курилі за гарну проповідь над домовиною в церкві, як рівнож о. Меренькову. На щиру подяку заслугує і наш одинокий український погребник, п. В. Музика, який доложив усіх старань, аби похорон випав як найгарнійше. Вкінци дякую всім, котрі якнебудь оказали симпатії мому пок. братови і його опечаленій рідні.

Михайло Яворський з ріднею.

ЛІҐА НАРОДІВ БУДЕ РАДИТИ ВЖЕ ЛИШ 10 ДНІВ!

ПРИСПІШІТЬ ВИСИЛКУ ПРОТЕСТІВ!

Сьогорічна сесія Збору Ліґи Народів в Женеві має скінчитись дуже скоро, вже при кінці сього місяця.

Котра українська громада або товариство в Злучених Державах і в Канаді ще досі не вислала від себе протесту до Ліґи Народів проти продовжування польської окупації Галицької України, то нехай сейчас вишле.

Значінне українського протесту з Америки перед найбільшим збором держав світа буде мати тоді більше, коли сей протест буде походити від як найбільше громад і товариств.

Адресувати так:

DR. VAN KARNEBEEK, President League of Nations Council, Geneve, Switzerland.

Відписі всіх протестів просимо прислати нам до оголошення у „Свободі".

НА ОБОРОНУ ПІДЛЯША, ХОЛМЩИНИ І ВОЛИНІ.

(Від власного кореспондента).

В одній з попередніх статтей писав я про те, що українське громадянство повинно зорґанізувати оборонну акцію проти того страшного гнету, який терпить український нарід Підляша, Холмщини і Волині під Польщею.

На основі мирового договору в Ризі Польща вважає себе повноправним паном сих земель і винищує в них українське населенне такими самими способами, як за часів Яреми Вишневецького.

Коли-б приняти в сій справі польське становище, а саме, що сі українські землі належать до польської держави, — то в такім випадку ся катівська польська політика супроти українського населення ярко противиться міжнародньому праву.

Як відомо, Польща заключила з державами антанти **окремий договір про охорону національних меншостий в польській державі.** В сім договорі Польща обовязалася шанувати народність, мову і віру національних меншостий і дати їм рівноправність. Далі зобовязалася Польща піддатися в сій справі контролі Союза Націй, який має право наглядати, чи Польща виконує свої зобовязання. Коли якась держава, яка є членом Союза Націй, набере переконання, що Польща не шанує прав національних меншостий, може перед Союзом Націй виступити з обвиненнєм проти Польщі. Тоді Союз Націй має право видати рішенне, якому Польща обовязана піддатися.

Сей договір між Польщею й державами антанти треба використати в боротьбі проти польського гнету над українським населеннем Підляша, Холмщини й Волині. Треба зібрати реєстр польських злочинів і предложити Союзови Націй, нехай він вгляне в сю справу. Очевидно, при сім треба постаратися, щоб котрась з держав, яка належить до Союза Націй, підперла се українське обвиненне Польщі перед Союзом Народів.

Виведенне справи польських злочинів над українським населеннем Підляша, Холмщини й Волині перед Союзом Народів буде мати значінне не тільки тому, що Польща буде обвинена за зломанне договору, яким обовязалася шанувати права національних меншостий.

Як відомо, держави антанти доси не признали договору в Ризі. Ті українські землі, над якими Польща панує на основі рижського договору, зі становища міжнародного права не належить до Польщі. Отже Союз Націй і сю справу буде примушений розглянути і сказати своє слово.

Очевидно, сей міжнародній процес не облекщить долі українського народу. Доки він оставати буде під Польщею, доти Польща все буде його катувати.

Одначе виводженне справи на арену міжнародньої політики, обвинюванне Польщі, показуванне перед світом дійсного характеру польської держави все те ослабляє становище Польщі в міжнародній політиці і тим самим збільшає вигляди, що Польща мусить уступитися з безправно загарбаних українських земель.

Польща — наш ворог, а ворога треба поборювати все, всюди і всіми способами.

Гайдельберг, 19. серпня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КОМІТЕТ ПРОСИТЬ О НАГЛУ ПОМІЧ НА ЗАЛОЖЕННЄ ФАБРИКИ ПРОТЕЗ.

Український Горожанський Комітет у Львові віднісся до Запомогового Комітету в Брукліні, Н. Й. з просьбою о поміч при заложенню фабрики протез. Що це таке „протеза" можна догадатися з опису. Розходиться именно о виріб приладів на піддержанне полопаних та покалічених ніг воєнних немічників.

„В краю — пише У. Г. К. — маємо около 35.000 воєнних інвалідів Українців, в тім около 10.000 з українських воєн. Всі вони находяться в злиденному положенню, не мають ні звідки допомоги ані заосмотрення. Всім інвалідам дається болюче відчувати брак фабрики протез. Її заложенне — це пекуча конечність. Без цього раціональна опіка над воєнними інвалідами являється неможливою.

Український Горожанський Комітет хоче конечно заложити фабрику протез. Знайшлися вже фахові люде, але треба ще знарядів і грошевої допомоги".

Тут вичисляється потрібні матеріяли дуже фахово, як: токарня, шліфарня, сверли, різаки, алюмінієва бляха, ґума, сталь, і ріжні слюсарські знаряди. Ці річи в краю коштували би около 10 міліонів марок, а деяких матеріялів не мож навіть дістати. Тому то У. Г. К. просить американських Українців о цю конечну поміч.

„Дорогі Земляки! Поможіть нам у великому ділі! Закупіть в Америці потрібні річи і перешліть їх найскорше поспішними кораблями".

Діставши це писмо, бруклинський Запомоговий Комітет рішився енерґічно занятися і збіркою і закупном потрібних матеріялів та їх висилкою так, щоб вони не попали в чужі руки. Але сама громада в Брукліні цього тягару не видержить і тому просить инші українські громади в Америці о співділанне. Ми знаємо, що по ріжних місцевостях в Америці є всілякі українські комітети, що передержують у себе гроші, зібрані при ріжних нагодах. Їх саме добре ужити тепер на таку наглу і конечну ціль. Коли би хто з наших Гормадян та орґанізацій потребував вияснень, то нехай порозуміється з нами. Жертви в грошах та матеріялах і листи належить посилати на адресу:

MR. PAUL WOYTOWYCZ,
67 North 8th St., Brooklyn, N. Y.

Український Запомоговий Комітет в Брукліні.

ДОПИСІ

БОСТОН, МАСС.

Відозва до Українців з місточка Озірної, пов. Зборів, Галичина.

Дорогі Земляки! Будьте ласкаві прочитати низше наведене письмо, яке я одержав від гімназійного професора Петра Мороза, Марцюкового зятя. Сей професор з ласки ляцьких наїзників на нашу Галичину стратив тепер посаду, так як богато инших українських професорів і учителів, котрі не вирікаються свого народу, але він працює для нашої молодежі приватно і просить нас о поміч. Послухайте, що він пише у своїм листі:

Озірна, 2. серпня 1921.

Поважаний Пане!

Дякуючи за поздоров мене, моєї сімї та знакомих, як не меньше за довіре, з яким Ви до мене відноситеся, засилаю отсим також і Вам та моїй Сестрі і Шваграм з їх діточками — взагалі цілій нашій кольонії „Гаразд!"

Як радісно є почути серед тих наших тяжких відносин якесь доброжичливе слово зі світа! То таксамо видається, як коли мала дитина, яка стужилася за матерію, почуе нагло її голос. І відраднійше робиться на души, бо переконується чоловік, що ми ще не цілком забуті, опущені світом, забуті й Богом на Його великім світі. І гордість народня підбадьорює свідомість, що ми є карна і солідарна нація, тож не можемо загинути!

Хотяй ділять нас і гори і моря і розлогі-далекі краї, а все таки ми почуваємося синами-ріднею, дітьми нашої нещасної країни!

Честь сподвижникам народних ідей, що не засліплені самолюбством, або не затуманені безумною аґітацією, клонять свое ухо до рідної землиці і прислухуються її шепотови-бажанням. Воно все скаже! Кождий пророк може помилитись, але не помилиться сей, хто прислухується пильно до шепоту рідної землі, до голосу народа. І вже старинні Римляни се знали і казали, що „vox populi, vox Dei" (голос народа — голос Бога)!

І Вас, Поважаний Пане, та Гурток наших дорогих Земляків, уважаю за тих, що то не слухають наемних аґітаторів, а вміють прислухуватися пісням природи, шепотови рідної країни. Бо Ваші гадки, Ваші спочування — се відгомін того, що я називаю шепотом землі. І коли Ви є готові і спроможні щось для бідних кинути, за се з гори Вам дяка. А роботою тут на місци не журіться. На що-ж чоловік має голову? Щоби думав і придумав спосіб на все. А що всіх людий годі мені або о. Танчаковському знати, то все на кождій улици знайдеться одна чесна людина, що або знає добре свою улицю, або завдасть собі труду пізнати дійсних крайних нуждарів, а особливо калік, сиріт, вдів або безпомічних хорих. От вже і є по цілій роботі. Правда, роботи булоб о много більше, як би ми знали, якою квотою будеться розпоряджати. Коли ся квота була би відповідна, то можнаб закупити або побудувати захоронку або захист для сиріт, або дім убогих чи щось подібного. Се є чисто самаританська робота, яку дуже радо будуть вести всі свідоміщі женщини, а проводити сему ділу не пожалію труду ні я, ні моя сімя, ні о. Танчаковський. Бо скажу Вам правду в очи, що наш чоловік тут в тих часах до ніякої роботи не здібний. Ви, хоча рахуєтеся робітниками, але Ви є інтеліґентами в порівнанню до нашого селянина. А чому? Бо Ви стоїте під впливом високої американської культури. Ви порядно мешкаєте, порядно одягаєтеся, порядно їсте, читаєте газети, користаєте з театрів, концертів, вистав і т. д. А наш тут чоловік? Як хробак у хроні. А чому? Бо на него не має ніякого впливу ні то школа, бо її нема, ні то газета, бо її не читає або не має, ні то інтеліґенція, бо її також нема. І так поволи нарід туманіє, дичіє, ковтуноватіє. Як так довго буде йти, то не знати, куди зайдемо. Кілька одиниць не потягне воза, до якого треба співпраці бодай соток. А тих кілька одиниць, хотьби і хотіли що зробити, то знов находять другу перепону: се є брак дійсного капіталу, бо краєва валюта до ніякого підприемства не надається, а тілько викликуе мимовільний жах своєю великою скількостию.

Тут хотіли ми оснувати Молочарську Спілку і Будівельну Спілку на статутах Українсько Будівельного Союза. Тут були доми і площі під будову на продаж, впрочім можна відновити філію Сільського Господаря, яка вже була в Озірній, а до того всего треба лиш початкового капіталу по 200 до 250 долярів. Може наш Озірянський Гурток обдумав би тай справу і рішився приступити, з уділами яко члени, приміром по 50 долярів, платними місячними ратами по 10 долярів. Забезпечення сеї суми моглаб дати на разі місцева каса ощадностий і пожичок, а відтак уділи в підприемствах. Прошу проте порозумітися з чиннійшими одиницями і сейчас присилати уділи. Рецепіси на листи будуть Вам яко часові поквітовання, а по одержанню їх вишлеться Вам формальні посвідки. На убогих прошу також присілати зараз, бо дійсно поміч є дуже потрібна.

Остаю з поважаннем
Проф. Петро Мороз.

P. S. Я уділяю приватно лекції з першої і другої кляси ґімназіяльної, а хотів би я, щоби вони з часом розвинулися в приватну ґімназію. Що се булоб за добродійство для Озірної! — Але знов головна перепона: брак відповідного будинку. Треба отже його побудувати. Місце знайшлобся, але нема коштів будови. На разі маю вже 10 учеників, але сподіюся, що по жнивах буде більше. Колиб Ваш Гурток схотів мені допомогти, то колись носилаб вона назву: „Приватна ґімназія Озірянського Бостонського Гуртка". Уділи булиб також застережені в площі і в будинку.

Родимці! Поможім нашим рідним братам, міщанам з Озірної, щоби вони могли заснувати й удержати свою приватну гімназію. Не допустім до того, щоби наше молоде поколінне виростало темне, без просвіти, що було би на руку нашому ворогови, бо з темними, непросвіченими людьми йому було би лекше упоратися.

Я не буду Вам тутки наводити, що школа значить і яку користь вона нам дає, бо всі знаємо, що як би ми не вміли читати ні писати, то ходилиб як той сліпець, що очи має, а не видить. Такий чоловік не варта жити на світі.

Покажім нашим браттям, що ми разом з ними. Додаймо їм охоти до дальшої праці над просвітою, щоби колись, як ми повернемо назад до рідного краю, вони не показували на нас пальцями, що ось приїхав з Америки той, котрий жалував нам помочі, жалував дати одного доляра тоді, коли ми були в неволи безпомічні і беззахистні. Нехай така ганьба на нас не спаде!

Дорогі Родимці! Ми давали всім і не питали, що з тими грішми буде, то даймо тепер свому місточкови. Тут не повинно бути жадного непорозуміння, бо се не є політика.

Я прошу всіх Озірянців, котрі мешкають в Бостоні і поза Бостоном, **явитися на зборах, які відбудуться в тій справі в суботу, 24. вересня б. р., в гали під числом 80 Леверет стріт, в Бостоні.** На тих зборах обговоримо ту справу, щоби всі добре розуміли, на що свої гроші дають. Нас тут є кілька соток, а як скинемося по кілька центів, то буде спора сумка гроша.

Проситься не легковажити сеї справи, бо вона не є маловажна! Не забудьте-ж прийти на ті збори всі, бо громада по нитці, а озірянським діточкам буде гарна сорочечка: своя власна святиня науки, в якій вони будуть виховуватися на свідомих громадян своєї суспільности.

Николай Давискиба.

ВІЛІНҐ, В. ВА.

З народної роботи в нашій місцевости.

В неділю, 11. с. м., зійшлася наша й околична громада до парохіяльної галі на наради в справі біжучих українських подій. По відповідних дебатах і поясненнях вибрано Комітет у справі Східної Галичини. Відтак ухвалено вислати до Ліґи Народів у Женеві отсю каблеґраму:

Українці з Вілінґ, Вест Вірджінія, в числі около 3.000 душ, котрі походять із Східної Галичини, зібрані на зборах дня 11. вересня 1921, домагаються від Ліґи Народів, аби вона наказала Полякам вицофати свої війска із Східної Галичини, припинила польські насильства над українським народом у нашім рідним краю та визнала Східну Галичину яко незавнсиму Українську Републику.

Після того обговорювано справу державної позички Галицької Републики й ухвалено купувати бонди, випущені нашим галицьким правительством. Справу сих бондів треба було народови не тільки розяснити, але його до їх купна і відповідно заохотити. В тій справі ми просили тутешного священика, о. Дорожинського, щоби він загрів людий до доброго діла. На нашу просьбу ми дістали від о. пароха ось-таку відповідь: „Я не знаю жадної України! Я є Русин!"

Дорогі Браття і Сестри! Коли наш духовний провідник показав себе хруном, то ми, прості люди, ще більше, ще завзятійше возьмімся до благородної народної роботи. Ми дуже добре знаємо і розуміємо, за що наші старокраєві браття воювали і свою кров проливали. Ми знаємо і те, за що наші родимці в Галичині терплять тяжкі муки під осоружним ляцьким обухом. Поможім же ми своїм рідним скинути з себе ті ляцькі кайдани, які вілися в їх живе тіло і не дозволяють їм свобідно рухатися. Вони, ті наші рідні брати і сестри, гинуть тепер на своїй власній землі, дусяться по криміналах, нидіють і чорніють в ляцьких таборах, терплять страшенні побої і знущання з рук ляцьких опришків, а все таки не піддаються лютому ворогови! Вони не хрунять, не зраджують своєї справи і остаються вірні своїм народним ідеалам.

А ми тут що робимо?...

Коли Ляхи розписали були свою державну позичку, то ляцькі ксьондзи по цілій Америці аж ями на своїх амвонах повибивали, так за тою позичкою аґітували. І ті ляцькі ксьондзи свою ціль осягнули. Їх парохіяни повитрясали всі свої кишені, а наслідок того: Ляхи є нині на волі, а ми в неволі!

А що ми тут робимо, щоб увільнити свій рідний нарід з кіхтів кровожадних ляцьких наїзників? Богато ми жертвували на оборону Східної Галичини?

Гей, Браття і Сестри! Страшна буде та година, коли ми вернемося на свою рідну землю, до своєї рідної хати! Наші родимці в Галичині вийдуть напроти нас не з хлібом і солию, але з гірким докором: „Коли ми — скажуть вони нам — у численних боях свою кров проливали і своє життє віддавали; коли ми по Сибіри, по Італії, по ріжних ворожих бараках, таборах і тюрмах з голоду і холоду конали; коли ми з дрібними дітьми і з военними каліками по сирих ямах свій вік коротали; коли ми від ріжних пошестий важко страдали і безпомічно до Бога руки здоймали — то ви, виродні сини і доньки, у тім часі по балях гуляли, при повних столах засідали, у теплих хатах бенкетували, на пухких подушках засипляли. Будьте-ж ви тепер за свою безсердечність Богом прокляті! Нехай наша свята землиця, нашими пекучими слезами скроплена і неповинною кровю напоєна, не прийме вашого грішного тіла до свого нутра! Нехай дикі вовки і голодні собаки ваші кости по ямах і вертепах порозтягають, нехай оставший з ваших тіл порох грізні вітри по широких, безлюдних степах порозвівають!"

Браття мої дорогі! Сестри миленькі! Не стягаймо на себе гніву Божого і проклону свого народу! Не слухаймо ми тих нерозумних людий, котрі по улицях стоять і до нас кричать: „Та я вже раз дав, а з того нічого нема!" Чиж ми, як рілю засіємо, а град збіже вибє, вже другий раз не сіємо? Сіємо наново, бо маємо надію, що чейже Бог змилується і на другий раз відверне від нашої нивки страшну градову хмару.

От і тепер над нашими родючими нивами, над нашим рідним краєм зависла тяжка кара Божа. Чиж ми супроти того нещастя маємо заложити руки і класти̇ся живцем до гробу? Ні, Браття і Сестри, ні! Ми-ж не трупи! Ми живі люди, тож не попадаймо в розпуку, а берімся до діла і ратуймо в нашій вітчині те, що ще вратувати дасться. Даймо всі по нитці, а з тих ниток наші щирі люди вишиють гарну українську сорочку, якою наша Ненька Україна прибереться і до нас усміхнеться.

Не жалуймо-ж ми своїх ниток на ту українську сорочку! Купуймо бонди нашої галицької держави і визволяймо свій рідний нарід з тяжкої ляцької кормиги!

Вілінський громадянин.

ЯК ПЕТРО СВОГО СЕЛА НЕ ПІЗНАВ.

Закінчив я нині в щасливий час жниво на свойому полі — скільки вже того поля в мене! — тай хотів трохи відпочити, бо вже мене крижі дуже боліли. До вечера ще шмат часу, думаю собі, чоловік і так вже три неділі не досипляє й не доїдає, все лише зігнений над тою божою стернею, пересплю я той час оттут в холодочку. Тільки що ляг я під копою, аж надходить кум Пилип.

— Що вам Петре, ви вилежуватися хочете?

— А щож, кажу, не дасте мені хоч годину відпочати, хиба чоловікови не належиться?

— Та належати належиться, але знаєте, я саме також скінчив на своїм і думаю собі: Піду я тепер поговорити з Петром про нашу справу. Знаєте, про яку!

— Знаю; про читальню і про той кружок. Ну, та я не від того, виж знаєте, але що з нашої ради, коли як прийдеться до чого, то ніхто до нас не приступить. Той боїться пана, той жандарма а той каже: ще час! Десь другі села як села і люде як люде а наші Темнобори то дійсно темно-голови...

— Правду кажете, куме, а найгірший гній і кириння в селі то той хрунь Закрутько. Такий вам самий хлоп, як я або ви, такий бідак і лиже панови руки, про все доносить, людий відтягає від просвіти, страшить темницями та шибеницями і наробить вам такої гидоти в селі, що аж смердить. І як то така підла натура вселиться в чоловіка — продавати свій нарід? Таж то гірше від худоби! Щастя, що такого бруду у нас на Україні чим раз менше.

Поговорили ми ще з пів години з Петром. І про школу в Темноборах, що стоїть від 200 літ і вже валиться, що й учитель боїться в ній сидіти, і про читальню, що вже 7 літ не є читальнею але Мошко винайняв собі її на мешкання і склад, і про темних людей наших, що не дадуться наклонити до ніякої роботи і самохіть в ярмо пхаються.

— То вже хиба підемо до дому, кажу я, з мого спання вже ніщо не буде.

Пішли ми. Тільки перейшли через малий лісок та луку, тай вже у селі. Вечеріло. З хат позакурювали дими, дітиска уганяли по ровах і збивали копоти. Ми до того призвичаєні. Ідемо далі і підходимо до читальняного дому. Маємо зайти до Мошка, виповісти йому мешкання, бо хочемо в неділю скликати збори і таки зачинати роботу. Але що це таке? Перед нами читальня — та не та, що ми її рано бачили, обдерта, з повибиваними вікнами та з пейсатими жиденятками на ґанку, ні — перед нами чисто вибілений дім, гарно обгороджений а під стріхою і напись: Читальня „Просвіти" — на синій таблиці золотими буквами. Оба з Пилипом не можемо з дива вийти, що це таке сталося — а вже цілковито остовпіли, коли почули з середини співи і голосну бесіду численно зібраних читальняників. Хочемо йти питатися, що це за диво, бо самі собі не віримо, щоби це наше село було, аж вибігають два молоді парубки, Іван Стек і Павло Бутин, оба грамотні але до тепер лише по музиках рей водили, тай кажуть:

— Не дивуйтеся, нанашки, що ми зробили. Ми вже з давна думали, як би вам помогти у вашій роботі, бо зі всіх старших тільки ви два в селі хотіли відновити читальню — а нам соромно зробилося, що ми молоді до нічого не беремося, тай зробили нині, що бачите. Мошко вступився по добраму, зібрали хлопців і дівчат, що покінчили жнива, випрятали хату і побілили тай уже й молодь зійшлася. Тепер на зміну посилаємо других до роботи в школі, бо встид і ганьба, щоби в нас стояла така школа.

— А Закрутько ще не побіг до пана з доносом, що в селі „бунт"?

— О, ні, Закрутько вже не той, він нам помагав і сам дівчат збирав до читальні.

Невстиг він ще цього сказати, коли за читальнею почули ми панський голос: А тут що, Закрутьку, хлопи розбирають собі щось, чистий бунт заводять, а ви мені про це не донесли?

— Ні, пане дідич, я вже не той Закрутько, що був учора, пізнав я свій блуд і вам уже прислужником не буду. Весь нарід на мене плює а ті, що там під церквою, — гроби полеглих — до сирої землі по смерти мене не приймуть, я вже від нині не хрунь і з паном не тримаю — виж самі мене за худобу уважали!

— Що? — заговорив дідич на весь голос — я тобі покажу, зараз жандармерію спроваджу.

Саме надійшов жандарм. Поговорив щось з дідичом, пішов у читальню, розпитував і записував та коли вийшов до дідича, сказав: Тут нічо надзвичайного, читальня „Просвіти" дозволена!

Тут дідич наче збожеволів та як закричав на весь голос, то я — збудився. Протираю очі і бачу, що я таки під своїм полукіпком а на дімною кум Пилип.

— Вставайте, вже вечір, хиба ви тут на ніч лишаєтеся?

Встав я і аж тепер роздумав, що це все був тільки сон. Розповів я його Пилипови а він на те:

Ну, дай Боже, щоби скоро той сон правдою став — так любо його слухати, що заохочує чоловіка, щоби таки так зробити. Це варта й в газету пустити і як ще де є такі темні села, то хай бачуть, як би то повинно бути...

Ш.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 2-гій години пополудни в неділю, 25. вересня, в гали церковній під ч. 109 С. Сайд 7-ма ул. На порядку нарад звіт контрольної комісії і секретаря, а також вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник $1.00. —В. Древня, предс.; С. Войтович, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Николая, від. 106, повідомляе, що звичайний мітінґ відбудеться о 1-шій години пополудни в неділю, 25. вересня, в гали церковній при ул. Оклей і Райс. На порядку нарад важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Н. Гурей, предс.; М. Турко, секр.

ВЗІР УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ.

В Джерзи Сіти, Н. Дж., живе одна українська родина, яка може послужити взором для цілої американської української суспільности своїм патріотизмом і сповнюваннем народнього обовязку. Се є родина д. Зубрида.

Він закупив бондів Позички Національної Ооборни за суму 35 долярів; його жінка Анна Зубрид за 10 дол.; а їх дочки іменно: Олена, Марія, Софія, Неллі, Емілія, Ґеновефа і Луція, кожда по 5 долярів. Крім того д. Зубрид продав бондів між знакомими за суму понад $200.

Козацького запеклого роду батько і мати, та й діти дівчата не уступають родичам. Коли українські громади і товариства та братства висилали до Ліґи Народів протестаційні телеґрами проти ляцького панования над Галичиною, тих сім українських дівчат-сестер, зложились поміж собою і вислали і від себе слідуючу каблеґраму:

League Nations Assembly

Geneve, Switzerland.

We, American-born daughters of Ukrainian Galician parents, Anthony and Anna Zubryd, implore the honorable defenders of peoples' rights to take pity upon innocent Ukrainian daughters and to grant them freedom and security which are rightfully theirs. We beg you as fathers of daughters not to permit shameless Poles to outrage our sisters in Galicia.

Helen Zubryd,
Mary Zubryd
Sophie Zubryd
Nellie Zubryd
Millie Zubryd
Genevieve Zubryd
Lucy Zubryd.

Колиб таких родин українських були тисячі в Америці, то з голосом американських Українців у світі таксамо числились би як з голосом американських Айришів.

З ПРИКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Працальний бенкет в честь д-ра Жатковича.

Місцеві ужгородські ґазети подають докладні звіти про прощальний банкет в Ужгороді в честь був. ґубернатора Ю. Жатковича з нагоди його відїзду до Америки. В банкеті приймали участь місцеві українські партії: хліборобська, соціял-демократична і „підкарпатський земельний союз", а також представники деяких мадярських партій, генерал Парнас, віце-ґуберпатор др. Еренфельд і инші вищі урядовці.

Головний мотив більшости промов — домагання автономії для Прикарпатської України в межах Чехо-Словацької Републики. Промовці, зазначили ту користну працю, яку перевів др. Жаткович для переведення в життя автономії Прикарпаття. П. Камінський заявив, що др. Жаткович не здійснив своїх плянів через „подлу політику Праги". П. Є. Сабов у своїй промові висловив надію, що Прикарпатська Україна дістане повну автономію, бо вона забезпечена договорами. „Сі договори чесні люде заключили з чесними людьми, а чесні люде додержать того, що зобовязалися по договору.

Ґубернатор Ю. Жаткоивч в своїй прощальній промові сказав: „Нашому народу я обіцяв — на основі чесно завязаних договорів, що ціла його територія на південь від Карпат творити буде в рамках Чехо-Словацької Републики повну автономну єдність і що Підкарпатські Українці, крім кількох федеративних загальних справ, повними панами будуть в своїй малій рідній країні. Але ся обіцянка, на жаль — і можу сміло, совісно сказати, без моєї вини — дотепер ще не сповнилася.

Черни — ґубернатором?

Моравська „Морґенцайтунґ" доносить, що на ґубернатора Підкарпатської України призначено відомого чеського політика Черного. Тепер він находиться в поїздці по території Прикарпатської України.

МІЖНАРОДНІ ПАСПОРТИ.

Секретаріят Ліґи Народів тримав відповідь майже від усіх членів Ліґи в справі пашпортових полекш.

Проект вироблений секретаріятом передбачує впровадження міжнародних пашпортів, котрі давати-муть право для подорожий в окрузі держав, які належать до Ліґи. Виставленне пашпорту коштуватиме 10 Франків золотом.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ В АФРИЦІ.

Як ми вже доносили, в таборах в Сіді-Бішр в Єгипті перебуває значне число Українців, яких военне лихоліття загнало в далекі африканські землі. Тепер одержали ми деякі близші дані про їхнє життя у таборі.

Загальне число збігців доходило під конець 1920 р. до 2500; тепер остало 1300, з того 270 жінок і 120 дітей. До 86 прц. походить з України, найріжнороднійший елемент, як що до свого світогляду, так і по своюму минулому. Збігці розміщені в 3 таборах, які остають під опікою і надзором англійської військової команди. В кождому таборі є свій комендант, назначений Англійцями. Хоч значне число збігців в. військові, устрій в таборі цивільний. Збігці живуть по бараках, з яких кождий має 6 кімнат. В одній кімнаті міститься або родина, або 4—5 поодиноких осіб. Освітлення електричне, є ліжка, ковдри, матераци, столики. В харчах і одежі недостатку нема. Усі збігці мають вільний вихід з таборів і навіть виїзд за кордон Єгипту. В таборах істнує московська гімназія і курси французської та англійської мови.

На основі затвердженого англійською командою статуту повстав іще в минулому році перший з ряду „Український Гурток". Його метою обеднання всіх Українців, що перебувають в Африці, наладнання зносин з українськими організаціями в Европі, організацію систематичного одержування інформацій з України і з цілого світу, культурно-освітна праця і захист інтересів, а також дбайливість про добробут членів Гуртка. Ще в жовтні минулого року Гурток почав видавництво власного часопису „На руїнах". В лютому і марті ц. р. відбулася в Гуртку серія викладів з области сільського господарства і астрономії. На початку червня ц. р. Гурток відкрив українську бібліотеку й читальню, одначе матеріяльні засоби Гуртка дуже слабі і потребують допомоги.

Побіч української організації істнує також московське культурно-освітне товариство.

Український Гурток останніми часами почав одержувати літературу й книжки від наших організацій та окремих осіб.

Все це не вистає для вдоволення культурних потреб наших земляків в країні фараонів, тому дальша поміч в літературі конечна. Адреса Гуртка: Єгипт, Александрія, Сіді Бішр (Sidi Bishr), „Український Гурток".

В ТУХОЛІ...

Як зачуваємо в тухольським таборі полонених офіцерів У. Г. А. має в найкоротшім часі (здається, під цю пору це вже є фактом) наступити значне погіршення відносин, які в наслідок численних жалоб полонених, усяких комісій польських військових властей та заходів наших горожанських сфер в послідних 2—3 місяцях стали були релятивно зносні.

Команда табору хотіла під загрозою репресій примусити наших полонених офіцерів (які, як відомо, після міжнароднього военного права є вільні від примусових робіт) до канцелярійної праці в таборі.

Природна річ, що таке посягання польської команди на права полонених відккинено з обуренням.

В наслідок цього команда табору розпорядила перенесення полонених в землянки, в яких ці перемучилися всю зиму і весну, буцімто ізза недостачі відповідного поміщення.

Переселення було почалося вже в суботу 13. с. м., коли-ж полонені, оглянувши призначені для себе землянки і сконстатувавши їх цілковиту непригожість для мешкання, заявили команді про неможливість мешкання у призначених землянках, перенесення командою стримано і наказано направу згаданих землянок, що вже переводить численний відділ робітників в діло.

Особливої закраски набирає поступовання польської команди, коли взяти під увагу, що в таборі є около двайцять цілком порожних надземних бараків, що можуть помістити тисячі людей.

Поданий нами факт становить один більше цікавий причинок до ілюстрації відносин, що панують у польських таборах для полонених.

Сподіємося, що в найближчих днях зможемо подати точніщі інформації про цю справу.

РОБОТА В МАЙНАХ В ОКОЛИЦИ КІСКІМІНЕТАС ВАЛЛЕЙ РОЗПІЧНУТЬСЯ НАНОВО.

З певних жерел довідуємось, що роботи в околицях Apollo, Leechour and Vandergrift, в Армстронг і Вестмореленд Кавнтах в стейті Пенсильвенія, зістануть зновлені сейчас і майни будуть робити повною силою. Сі майни находяться в полосі вуглевій, де вугле доходить до чотири стопи грубости. Майни мають сильні поваги і є незвичайно сухі. В сій части є богато домів, які побудовала компанія в часі повільної роботи в майнах а які доси не були замешкані. Нові обставини промовляють за тим, що сі майни будуть робити стало, а що майни находяться всего півтора милї від Пітсбурга, то і робітникам майнерам буде вигідно тут жити. Майни затруднюють від 1000 до 2000 робітників.

Ті майнери, що находяться без праці, повинні поїхати до сеї майни, яка находиться при висше згаданих місцевостях, коли хотять дістати сталу роботу. 19-24

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За одноразове оголошення в сій рубриці платиться 2 цнт. від слова. За більше разів по 1½ цента за слово за кождочасне поміщення. Двоазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

Пошукую сестру КУЗЬМИЧ ЕВДОКІЮ з села Сілець, пов. Перемишль, Галичина. Хтоби знав її адресу або вона сама, хай дасть ласкаво відповідь на адресу: BOCOWSKYJ WASYL, cs. rota pomocn. zdravotn. c. 13, Terezin, Checho-Slovak Rep. 19-20

Пошукуємо брата МАКСИМА АНДРІЄВИЧА ГЕРАСИМОВА-КОГУТА, родом з села Стрільник, подільської губернії Укр., котрий в місяці марті 1914 р. виїхав до Америки. Хтоби знав його адресу, або він сам, хай ласкаво зголоситься на адресу: ORANSKYJ PETRO або OSTAPILO PAWLO, cs. Zdravotni rota c. 13, Terezin, Checho-Slovak Republic. 19-20

Низше підписаний Федор Воловчак пошукує свого рідного брата МИХАЙЛА ВОЛОВЧАКА зі села Пукова, повіт Рогатин, Гал., котрий перебуває від 11 літ в Америці і просить його щоби зголосився до мене на адресу: WOLOWCZAK FEDOR, Ukr. Woj. Tab. „B" c. 27/2, Checho-Slovak Republic. 19-20

Лобаз Матвій, з села Цитуля, повіт Ярослав, Галичина, пошукує свого вуя ІВАНА СИДОРА, брата ІВАНА КЛИША, тітку МАРІЮ КЛИМ, котрі перебувають около 15 літ в Америці, правдоподібно в місті Дітройт. Нехай будуть ласкаві зголоситись на слідуючу адресу: LOBAZ MATVIJ, Ukr. Tabor B, Josefov, Checho-Slovak Republic. 19-20

Пошукую своєї сестри, ЮЛІЇ (Ульки) БРЕЛЛО, родом з села Мисцови, повіт Кросно, Галичина. Прибула до Америки 1902 року. Має десь перебувати коло Ню Йорку. Хтоби о ній знав або вона сама, нехай буде ласкава написати мені на адресу: MARIJA PILCH, Box 389, Fairmont City, East St. Louis, Ill. 18-19

Пошукую свого краяна, КОСЦЯ ХОПКЯКА (Хоптяка) або його жени Анни, з роду Цибульських, котрі кільканайцять літ як виїхали до Бразилії. Походять зі села Липиці долішної, повіт Рогатин, Галичина. Хтоби про них знав або вони самі, зволять зголоситись у важній справі на адресу: FRANK SEMEGEN, 529 Remington St., Rochester, N. Y., North America. 17-22

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, котрий подав своє оголошенне в „Свободі" під буквами M. P. S. зволить подати свою особисту адресу до адм. „Свободи" для пересланния йому листа від сторони. 18

КОЛИ ХОЧЕТЕ КУПИТИ ФАРМУ, то напишіть до нас і подайте свою адресу а ми вишлемо Вам катальоґ з ріжними фармами безплатно. S. KAPLAN, 276 Grand St., New York, N. Y. 07-19

ПРОДАМ САЛЬОН в добрім місци, в сусідстві наших людий, бизнес старий і вироблений, коло фабрик і в рухливій части міста. Голоситись до: A. KOCHAN, 50 Sussex St., Jersey City, N. J. 19-20

УКРАЇНСЬКА ПАРОХІЯ з Wilmington, Del. пошукує дякоучителя. Платня на початку $60.00 і доходи. Першенство мають сі, що можуть провадити школу, учити представлення і хор. Голоситися прошу на адресу: ІЛЬКО БОРИС, 603 Heald St., Wilmington, Del. 19-20